

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ
І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

01–02 грудня 2023 року

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

01–02 грудня 2023 року

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2023

*Ангеліна Степаненко,
курсант першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
I року навчання Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ
Науковий керівник: д.філол.н., доц. І. В. Царьова*

УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВИ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНИХ ЗМІН

У статті розглянуто особливості української мови у повсякденному вжитку, стиль написання юридичних текстів. Від аспектів культури професійного спілкування минулих років до сучасного етапу суспільного розвитку. Забезпечення українською мовою туристичного та екскурсійного обслуговування.

The article examines the peculiarities of the Ukrainian language in everyday use, the style of writing legal texts. From aspects of the culture of professional communication of past years to the current stage of social development. Provision of tourist and excursion services in Ukrainian.

Сучасна мовна ситуація в Україні визначається як результат історичного розвитку країни та впливом процесів асиміляції з боку інших країн, що тривали до 1991 року. Очевидно, що за останні три десятиліття було зроблено недостатньо для поліпшення ситуації. Унаслідок Революції Гідності виникли гострі дискусії щодо ролі української мови в державі. Особливу увагу варто звернути на особливості застосування державної мови у сфері обслуговування, згідно із законом «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 16 січня 2021 року, а також на ключові аспекти формування та прийняття мовного законодавства, а також на впровадження державної мови в різні сфери обслуговування. Важливо акцентувати на необхідності реалізації цього закону на практиці [1].

Мова виступає основою етнічної ідентичності кожного народу, яка втілює етнокультурний досвід та традиції попередніх поколінь. Це особливо актуально для українців, для яких мова століттями була об'єднуючим елементом в боротьбі за національне визволення.

Умови функціонування мови в контексті державних змін становлять виклик для сучасності. Свідченням цього є активна робота законодавців у формуванні норм, що відповідають українським реаліям, та пошуку найбільш оптимальних правових позицій для ефективної мовної політики [5].

Це передбачає деталізацію існуючих положень, що стосуються статусу мови.

Широкі обговорення виникли у зв'язку з зверненнями народних депутатів до Конституційного Суду України для тлумачення окремих конституційних положень. КСУ, хоч і підтверджував правомірність законодавства, викликав різні

думки. Зокрема, Конституційний Суд підкреслив, що українська мова має юридичний статус державної, що повністю відповідає державотворчій ролі української нації на території країни [2, 50].

У сучасному етапі суспільного розвитку важливе значення набуває аспект культури професійного спілкування загалом та особливо в контексті фахівців сфери обслуговування. Це пояснюється тим, що сфера обслуговування виступає значущим полем для активного використання української мови, і цей аспект має бути врахований у мовному законодавстві [3, 62].

Станом на 16 січня 2021 року в Україні набула чинності стаття 30 закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», що зобов'язує сферу обслуговування працювати та обслуговувати українською мовою. Ця норма стосується всіх підприємств сфери послуг, включаючи кафе, ресторани, готелі, магазини, інтернет-магазини. Згідно з цією статтею, обслуговування клієнтів та розміщення інформації про послуги вимагає використання української мови, за винятком випадків, коли споживачі виражають бажання користуватися іншою мовою і це прийнятно для всіх сторін [4, 6].

Отже, з 16 січня цього року підприємства, установи та організації різних форм власності, підприємці та інші суб'єкти господарювання мають забезпечувати обслуговування та надання інформації про товари і послуги, включаючи інтернет-магазини та каталоги, українською мовою. Крім того, суб'єкти електронної комерції, які зареєстровані в Україні, зобов'язані надавати всю визначену законом інформацію, зокрема про предмет електронного договору, державною мовою.

Ще одним важливим аспектом є забезпечення українською мовою туристичного та екскурсійного обслуговування. Проте, обслуговування туристів іноземного походження або осіб без громадянства може здійснюватися мовою міжнародного спілкування.

Згідно з узагальненим принципом, закріпленим у частині 5 статті 30 Закону, інформація щодо товарів та послуг на території України повинна бути представлена українською мовою. Закон України «Про захист прав споживачів» у статті 4 гарантує право споживачів на отримання інформації про продукцію, її характеристики, якість та виробника українською мовою. Особливо важливою є вимога згідно зі статтею 15, щоб інформація була представлена споживачеві до придбання товару [3, 33].

Існує суттєва аналогія між термінами «інформація про вироби» з Закону про мову та «інформація про продукцію» з Закону про захист прав споживачів. Це дозволяє зробити висновок, що вимоги до маркування продукції стосуються будь-якого виду упаковки, до якої споживач має доступ перед придбанням [4, 6].

Наслідком цього є питання щодо оптового або логістичного пакування, на яке вимоги закону не поширюються, яке може становити проблему для практичної реалізації і потребує уваги.

Важливо враховувати окремі виключення із вимог обов'язкового українського

мовлення маркування. Згідно зі статтею 42 Закону, торговельні марки можуть використовуватися в тому вигляді, в якому вони захищені. Це важливо для визначення обсягу перекладу (транслітерації) назви продукту, яка може містити торговельну марку. Розширення сфери використання української мови в сфері обслуговування вивчено у дослідженні, проведеному Н. Півнем. Фахівці, зокрема з сфери обслуговування, стали використовувати українську мову лише в останні роки. Дослідник виділив основні етапи опанування державної мови для цієї категорії фахівців: мотиваційний, базовий, корпоративно-навчальний і постнавчальний.

Використання української мови у сфері обслуговування є важливим кроком для зміцнення позицій української мови в незалежній Україні. Ця сфера, як простір щоденного спілкування, надає великі можливості для реалізації державної місії української мови, хоча супровідні проблеми варто враховувати й вирішувати.

Література

1. *Про забезпечення функціонування української мови як державної*. Закон України № 2704-VIII від 25 квітня 2019 р. зі змінами від 16 січня 2021 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
2. Глинчук О. І., Бендера І. Л. Актуальні аспекти юридичної відповідальності щодо порушення чинного законодавства про державну мову. *Dictum factum*. 2021. № 1. С. 26-33.
3. Катини Т. В. Офіційна та державна мова в європейському просторі: спільні тенденції та національні особливості. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2019. Вип. 39(3). С. 29-31.
4. Півень Н. М. Проблеми функціонування державної мови в сучасній бізнес-комунікації. *Південний архів. Філологічні науки*. 2020. Вип. 83. С. 100- 105.
5. Царьова І. В. Юрислінгвістичні ознаки понять честі та гідності. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33. № 2. С. 45–49.

Юлія Толмачова,

*курсант першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
I року навчання Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців для підрозділів*

*Національної поліції факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування*

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: д.філол.н., доц. І. В. Царьова

ГЕНЕЗИС ТВОРЧОСТІ У ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Генезис творчості як процес її становлення та розвитку в житті особистості вивчається та аналізується в різних наукових дисциплінах: психологія, філософія, соціологія та інші. Розглянемо еволюція та чинники генезису творчості в житті особистості.

Генезис творчого розвитку і самореалізації людини – це процес формування і розвитку творчого потенціалу та особистісних можливостей, спрямованих на